

KEMANDAN VİYOLAYA GEÇİŞTE KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLERİN VİYOLA EĞİTİMİNE YANSIMALARI

Arş. Gör. Yakup Alper VARIŞ*

Çoğu kez ağabey kardeş olarak ifade edilen, fiziksel ve tekniksel açıdan bir çok benzerliğe sahip olan viyola ve keman yaylı çalgılar ailesinin iki önemli üyesidir. Fiziksel açıdan kemandan daha büyük ve daha farklı bir çalgı olan viyola için genellikle keman dağarcığının kullanıldığı gözlenmektedir.

Konservatuarlardaki viyola öğrencileri kemandan viyolaya geçiş sürecini yaşarlar. Fizyolojik gelişmelerini tamamlamamış olduklarından dolayı eğitimlerine keman ile başlayan öğrenciler belli bir süre sonra viyolaya geçirilirler. Bu geçiş sürecinde öğrencilerde bazı geri kalma durumları gözlenebilir. Geri kalma, genellikle viyola ve keman arasındaki farklılıklar değil de benzerlikler üzerine odaklanmalarının sonucudur. En büyük engelleri, sıklıkla enstrümanlar arasındaki ince farklılıkları tam olarak anlayamamaları ve viyolaya kemanın büyüğümüş gibi yaklaşmalarıdır.

Eğitim Fakültelerinin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümlerine gelen öğrenciler ise fizyolojik gelişmelerini büyük ölçüde tamamlamış olduklarından, doğrudan viyolaya başlatılabilirler. Güzel Sanatlar Eğitimi Müzik Eğitimi Anabilim dallarında keman eğitimine başlayan öğrencilerden bazılarının belli bir süre sonra çeşitli sebeplerle viyolaya geçtikleri gözlenmektedir. Bu sebepler arasında fizyolojik yapı, öğretmeniyle ve çalgısıyla tam anlamıyla uyum sağlayamama gibi etkenler başı çekmektedir.

Türkiye’de viyola ve keman eğitimi verilen müzik eğitimi kurumlarında viyola eğitimcilerinin sayıca az olduğu bilinen bir durumdur. Çoğu müzik eğitimi kurumlarında viyola derslerine keman eğitimcilerinin girdiği gözlenmektedir.

Viyola ve keman tekniklerini ayıran çeşitli sebepler vardır. Bütün bu durumlar viyola ve keman arasındaki ilişkinin özellikle kemandan viyolaya geçiş bağlamında incelenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Bu sebeple araştırmada, kemandan viyolaya geçişte yaşanan güçlükler ve bu güçlükler karşısında alınacak önlemler ve sergilenecek yaklaşımlar betimlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca bu durumun viyola eğitimine yansımalarının da incelenmesi amaçlanmıştır.

---

* Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi

YÖNTEM

Araştırma betimsel ve nitel araştırma yöntemlerine dayalı bir araştırmadır. Araştırmada tarama ve görüşme yöntemine başvurulmuştur. Bu araştırmanın yapısı gereği araştırmanın konusu evren ve örnekleme oluşturmaktadır. Kaynak taramanın yanı sıra nitel verilere ulaşabilmek için konu ile ilgili uzman görüşlerinden yararlanılmıştır. Görüşmenin gerçekleştirildiği uzman grup, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'ndan viyola ve keman alanında iki üye ile Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı ve Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilimdalı'ndan yine viyola ve keman alanında iki öğretim elemanından oluşmaktadır.

Araştırmada konu ile ilgili süreli ve süresiz yayınlar ile internet taraması yoluyla gerekli bilgilere ulaşılmıştır. Verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Alan araştırması yapılarak araştırmanın amacına ulaşabilmek için elde edilmek istenilen bilgilerle ilgili olarak araştırmacı tarafından önemli görülen konularda görüşme soruları hazırlanmıştır. Katılımcıların sorulara verdikleri cevaplarda kısıtlama yapılmamıştır. Bununla birlikte görüşülecek olan katılımcılara konuyla ilgili olarak kendilerinin önemli gördükleri fikirlerini belirtmelerine olanak sağlanmıştır. Görüşmeler otomatik teybe kaydedilmiştir. Araştırmacı tarafından görüşmeler sırasında önemli görülen konularda kısa notlar alınmıştır.

Araştırmada yapılacak olan görüşmelerden önce görüşme yapılacak olan kişilere isimlerinin araştırmacı dışında hiç kimse tarafından bilinmeyeceği görüşme kasetlerinin araştırmacı dışında hiç kimse tarafından dinlenmeyeceği belirtilmiştir; Fakat görüşlerine başvurulacak kişilerin tamamı bu durumun kendileri için bir sorun teşkil etmeyeceğini ifade etmişlerdir.

Otomatik teybe kaydedilmiş olan veriler tamamı ile yazılı duruma getirilmiştir. Bu işlemler 2002 yılında gerçekleştirilmiştir. Araştırma niteliksel bir araştırma olduğundan görüşmelerin yapıldığı tarihten günümüze kadar geçen süreçte elde edilen veriler, araştırmacı tarafından yorumlanıp betimsel olarak ifade edilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde, yapılan görüşmeler neticesinde ortaya çıkan yorumların çözümlenmesi ile konuyla ilgili süreli ve süresiz yayınlar ve internet taraması yoluyla elde edilen bilgiler betimsel olarak ifade edilmiştir. Kemandan viyolaya geçişte karşılaşılan güçlüklerin viyolaya eğitimine yansımalarını irdelemek amacıyla çeşitli görüşme soruları hazırlanmıştır.

Alanlarında uzmanlaşmış üç profesör, bir doçent ile görüşülmüş, verilen cevaplar arasındaki ilişki yorumlanmıştır.

Katılımcıların isimlerinin açıklanmasında bir sakınca görmediklerini ifade etmeleri sebebiyle sorulara verdikleri cevaplar aynen aktarılmıştır.

Katılımcılardan ikisi viyola alanında uzmanlaşmış, diğer ikisi de keman alanında uzmanlaşmıştır. Viyola açısından ele alınıp oluşturulan sorular, viyola ve kemanın fiziksel ve tekniksel kullanım açısından ince farklara sahip olması sebebiyle katılımcıların hepsine aynı şekilde sorulmuştur.

Kemandan Viyolaya Geçiş İle İlgili Sorular

Soru 1: Kemandan viyolaya geçiş durumunda öğrenci ve öğretmenlerin üzerinde durması gereken ve can alıcı özellikler içeren değişkenler nelerdir?

Prof.Dr.Ali Uçan: “İki temel düşünce bize yön veriyor. Birincisi viyola kemanın abisidir. Bu bakımdan başlangıçta geçiş benzerlikler üzerine kurulur. Ancak bu benzerlikler üzerinde gereğinden fazla durmamak gerekir. Benzerlikler uzun süre sürdürülürse viyola kemanlaştırılır. Burada benzerlik ve farklılıkları anlayış (kavrayış) önemlidir. İkincisi geçişi orta tellerde yapmak daha uygun olur. Bu geçişi geciktirmemek, ertelememek gerekir.”

Prof.Oktay Dalaysel: “Genellikle viyolacılar kemandan viyolaya geçerler. Direk viyola ile de başlanılabilir. Fakat ben kemandan viyolaya geçmeyi daha uygun buluyorum. İkisi de kardeş enstrümanlardır. Benzer ve farklı yönleri vardır. Farklılıkları iyi algılamak gerekir.”

Prof.Betil Başeğmezler: “Kemandan viyolaya geçerken viyolanın ne kadar güzel bir saz olduğunu öğretmenlerin göstermesi lazım. Zaten çocuklar kemandan viyolaya geçerken ilk başta biraz tereddütleri de olsa sonradan o kadar çok seviyorlar ki viyolayı. Bunu kendi deneyimlerine dayanarak söylüyorum. Fiziksel büyüklük ve anahtar farklılığı ilk başta tedirginlik yaratsa da kısa sürede aşılabılır ve sağlıklı bir geçiş elde edilebilir.”

Doç.Bediz Koçak: “Fiziksel olarak viyolaya uygun olmak.Katılımcılar viyola ve kemanın benzer enstrümanlar olduklarını ve geçişte ince farklılıklara eğilmek gerektiği şeklinde yorumlarda bulunmuşlardır. Katılımcılardan biri geçişi orta tellerde yapmanın daha uygun olacağını ve bunu geciktirmemek gerektiğini ifade etmiştir. Diğer bir katılımcı fiziksel olarak viyolaya uygun olmak gerektiğini belirtmiştir. Fiziksel büyüklüğün ve anahtar farklılığının kısa sürede aşılabileceğini belirten diğer bir katılımcı öğretmenlerin öğrencilere kemandan viyolaya geçişte viyolanın ne kadar güzel bir saz olduğunu göstermeleri gerektiğini ifade etmiştir.

Soru 2: Kemandan viyolaya geçişte karşılaşılabilecek güçlükler arasında anahtar problemi ne gibi özellikler içermektedir?

Prof.Dr.Ali Uçan: “Anahtar bir sorun olabilir ama anahtara fazla takılmamalı. Do anahtarı adım adım devreye sokulabilir. Kademe kademe geçilmelidir. Çocuğun çalmaya olan güdülerini olumsuz yönlerle etkileyecek duruma vardırılmamalı. Bu dil eğitimiyle bağdaşiyor. Anahtardan önce viyolayı tanısin, oynasin, viyolayı konuşursun. Viyolayı benimsesin, sindirsin. Böylece kafasındaki keman kavramı

viyola kavramına dönüşsün. Bu dönüşüm sağlandığı zaman kendiliğinden anahtar dönüşümü de daha kolay sağlanabilecektir.”

Prof.Oktay Dalaysel: “Anahtarın çok fazla bir problem teşkil edeceğini düşünmüyorum. Öğrenci belli bir süre sonra Do anahtarına kolayca adapte olabiliyor.”

Prof.Betil Başeğmezler: “Bence anahtar hiç problem değil. Öğrenciler geçişi kolaylıkla sağlıyor. Zamanla aşıyor.”

Doç.Bediz Koçak: “Anahtar değişikliği bir problem oluşturmamaktadır. Gerek doğrudan viyola ile başlayan gerek kemandan viyolaya geçen bireylerde anahtar okumaya uyum sağlama süresi çok kısa olmaktadır.”

Katılımcıların tümü kemandan viyolaya geçişte anahtarın büyük bir problem teşkil etmediğini ifade etmiştir.

Soru 3: Kemandan viyolaya geçişte fiziksel ve tekniksel adaptasyonu sağlayıcı etkenler konusunda düşünceleriniz nelerdir?

Prof.Dr. Ali Uçan: “Yapısal farklılıklar ve benzerlikler önemle göz önünde bulundurulmalı. Bu geçiş birinden diğerine kaçış biçiminde düşünülmemeli. Geçiş birinden diğerine aktarış veya evriliş olarak düşünmeli ve buna bir uyarlanışı katmalı.”

Prof.Oktay Dalaysel: “İyi bir keman eğitimi almış kişi algılama noktasında çok büyük bir sıkıntı çekmez. İlk başta viyolanın fiziği ve tınısı yabancı gelebilir, fakat zamanla bu aşılır.”

Prof.Betil Başeğmezler: “Büyük fizikli öğrenciler viyola açısından küçük fiziklilere göre daha avantajlıdır. Biz konservatuarda genelde ilk başta kemana viyola teli takarak viyola öğretiyoruz. Çocuğun fiziksel gelişimi oranında normal viyolaya dönüyoruz.”

Doç.Bediz Koçak: “Viyolaya teknik uyum konusunda en sık karşılaşılan problem viyolayı keman gibi çalmadır. Keman gibi çalma ile şu denilmek istenmektedir; keman kolay ses elde edilebilen, tuş mesafesi kısa olan bir çalgıdır. Öğrenciye öncelikle sağ kol ağırlığını, viyolaya göre, viyoladan net ve berrak ses almaya uygun olarak arttırması belirtilir. Keman çalarken kullandığı kol ağırlığı viyoladan ancak puslu bir ses çıkarmasını sağlar.”

Katılımcıların tümü kemandan viyolaya geçişte fiziksel ve tekniksel adaptasyonu sağlayıcı etkenler konusunda görüşlerini ifade etmişlerdir.

Soru 4: Sizce hem keman hem viyola çalan bir kişi aynı teknik ve aynı yaklaşımları mı kullanmalı yoksa farklı yaklaşımlarda mı bulunmalı?

Prof.Dr.Ali Uçan: “Bir yandan aynı teknikleri ve yaklaşımları farklı bir bilinç ve duyarlılıkta kullanmalı, öbür yandan farklı teknik ve yaklaşımlar geliştirmeli.”

Prof.Oktay Dalaysel: “Aynı anda hem keman hem viyola çalmak zor bir iştir. Farklı olan enstrümanlara farklı yaklaşımlarda bulunmalı, fakat benzerlikler göz ardı edilmemeli.”

Doç.Betil Başeğmezler: “Aynı anda hem keman hem viyola çalmayı ben pek uygun görmüyorum. Öğretmen olarak olabilir ama profesyonel olarak dünyada buna uygun çalıcı çok azdır. Bu durum çok büyük entonasyon problemlerine yol açar. Keman ve viyola arasında çok ince farklılıklar vardır. Çok büyük farklılık olsa sorun olmaz fakat iki çalgı büyük oranda benzer olmalarının yanında hassas farklılıklara sahipler.”

Doç.Bediz Koçak: “Temel davranışlar iki çalgıda da aynıdır. Daha önce belirttiğim gibi viyola çalmada, çalgıdan daha net ses çıkarmaya yönelik belli teknik nüanslar vardır. Bu nüanslar gözetilerek viyola çalınması viyolanın ses karakterini belirginleştirir.”

Katılımcıların tümü iki çalgı arasındaki ince farklılıkları göz önünde tutmak gerektiğini vurgulamıştır.

Soru 5: Viyola çalmaya başlamadan önce ısınma hareketlerine ilişkin düşünceleriniz ve önerileriniz nelerdir?

Prof.Dr.Ali Uçan: “Bu bence çok gereklidir. Uygun ısınma hareketleriyle ki bu hareketler viyolasız ve viyolalı olabilir, viyola için gerekli olan fiziksel hazır bulunuşluk sağlar. Fiziksel hazır bulunuşluk zihinsel ve duygusal hazır bulunuşluğu olumlu yönde etkiler.”

Prof.Oktay Dalaysel: “Bedensel olarak vücudunun en kuvvetli zamanında ve ruhen kafanızın en rahat olduğu zamanda enstrüman çalınabilir. Bizim en büyük düşmanımız yorgunluktur. Çok kuvvetli bir fizik yapısı gerekir. Bir de ruhen sakin olmak gerekir. Viyola kemandan daha büyük bir çalgıdır. Dolayısıyla çalmaya başlamadan önce kesinlikle ısınma hareketleri yapmak gerekir.”

Prof.Betil Başeğmezler: “Özellikle viyola çalmaya başlamadan önce ısınma hareketleri mutlaka yapılmalıdır. Çeşitli egzersizler, diziler mutlaka çalışılmalıdır. Yoksa çeşitli sakatlıklar ortaya çıkabilir.”

Doç.Bediz Koçak: “Viyola çalmaya ya da çalışmaya başlamadan önce yapılan fiziksel ısınma, çalışma sürecini olumlu yönde etkiler.”

Katılımcıların tümü viyola çalmaya başlamadan önce ısınma hareketlerinin çok önemli ve gerekli olduğunu ifade etmiştir.

Soru 6: Viyola ve Keman arasında size göre can alıcı öneme sahip olan benzerlikler ve farklılıklar ile bunların viyola ve keman eğitiminde değerlendirilmesine ilişkin özellikler nelerdir?

Prof.Dr.Ali Uçan: “Viyola ve keman arasında benzerlikler kurmakta önemlidir, farklılıklar kurmakta önemlidir. Aşırı derecede benzetmek bilgi ve özellik kaybına yol açar. Aşırı ölçüde farklılaştırmakta bizi ortak paydadan uzaklaştırır. Adı üstünde her ikisi de sürmeli çalgılardır. Yani yayı tele sürterek çalınan çalgılardır. Demek ki bu ikisini yeterince ortaklaştırmak, yeterince farklılaştırmak gerekir.”

Prof.Oktay Dalaysel: “Viyola ve keman çok benzerdir. Yapısı aynıdır. Viyolada parmakları tuşun üzerinde daha fazla açmak gerekir. Arada ince farklılıklar vardır. Bunları iyi belirlemek gerekir. Sonuçta çok büyük bir benzerlik göstermelerine karşın keman kemandır, viyola viyoladır.”

Prof.Betil Başeğmezler:“Fiziksel özellikler, tutuş ve tekniksel yaklaşımlar çok benzemektedir. Ses yapıları farklıdır. İnce farklılıklar vardır. Viyola günümüz de kendi kimliğini ortaya çıkarmıştır. Bütün dünyada gün geçtikçe daha popüler olmaya başlamıştır. Viyola sesini arayan, ilgi duyan çok insan vardır. Bence viyola 15 yıl kadar sonra viyolonsel geride bırakacaktır.”

Doç.Bediz Koçak: “Viyolaya kemanmış gibi yaklaşmak viyola açısından tehlikeli bir durumdur. Keman farklı bir enstrüman, viyola farklı bir enstrümandır. Fiziki ve teknik açıdan büyük benzerlik göstermelerine karşın her ikisinin de ayrı bir kimliği vardır.”

Fiziksel Teknik:

Düşünülmesi gereken ilk konu uygun enstrümanın seçimidir. Arka kısmı ve yay uzunluğunu göz önünde bulundurmanın yanı sıra, enstrümanın gerçek gövde yapısı hesaba katılmalıdır.

“İlk bakışta, keman ve viyola arasındaki fiziksel fark önemsiz gibi görünebilir. Daha büyük olan ölçüsü ve ağırlığıyla viyola yine de fiziksel teknik açısından bir çok alıştırmaya ihtiyaç yaratmaktadır. Bu alıştırmalar temel olarak enstrümana fiziksel yaklaşımı, yay kolunun uzatılması ve sol el pozisyonunu içerir. Öğretmenin bahsetmesi gereken ilk konulardan biri viyolaya fiziksel yaklaşımdır. Bir çok öğrenci öncelikle ona keman gibi yaklaşımdan muzdariptir ve bu sıklıkla bir hatadır. Özellikle viyola için gerekli fiziksel uzunluğa sahip çoğu öğrenci, kemana boyun bölgesinden oldukça bastırırlar ve böylece aşırı uzunluklarını telafi etmeye çalışırlar. Öğretmenler, bu telafinin daha fazla gerekli olmadığını açıklamalıdır çünkü kollar viyola çalarken daha ayırık dururlar. Viyolanın ne kadar yüksekte tutulması gerektiğini düşünecek olursak, enstrümanın sarkmasına izin verilmesi için hiçbir sebep yoktur. Eğer viyola sarkarsa, yayın telle ilişkisi kaybolup, tuşeye doğru kayacaktır. Dahası, sarkan bir viyola yer değiştirmeyi engeller ve sırtın incinmesine sebep olur. Viyolayı rahat bir biçimde kabul edilebilir bir yükseklikte tutmak için, kollar omuzun düz kısmı ve gövdenin

desteğini hissetmelidir. Eğer bir öğrenci hala enstrümanın desteklenmesi hususunda bir zorluk yaşıyorsa, omuz ve çene desteğini farklı bir şekilde sağlamak problemi çözebilir.

Fiziksel yaklaşım sağlandıktan sonra, yay kolu yeniden yerleştirilebilir. Ses veren nokta viyola için daha uzakta olduğu için sağ kolun açılması ve öne doğru genişletilmesi gerekecektir. Sol kol, sağ kol gibi daha açık ve geniş olacaktır ve dirsek sola doğru daha fazla sallanacaktır. Enstrümanın boynu muhtemelen elin daha derin kısmında (ayasına yakın) duracak ve bilek açısı daha geniş bir el çerçevesi yaratmak için genellikle farklı olacaktır”(Wallace, 1993, Volume:43).

Sol elin kendisi doğal, esnek bir pozisyona alıştırılmalıdır. Bu pozisyon üst konumlarda (pozisyonlarda) çalmak için gereken ek ulaşımı sağlar. En iyi konumu bulmak için, öğrencinin elini daha rahat bir konuma alıştırırken öğrenciye bir oktav çaldırmak yararlıdır. (ya da tam dördlüyü içeren bir dört parmak deseni). Bu alıştırımları yaparak, fiziksel teknikte, öğretmen öğrenciye doğal ve viyolasal bir enstrüman yaklaşımı sağlamasında yardımcı olacaktır.

Ton Üretimi:

Enstrüman üzerinde ton, müziksel kişiliği yansıtır ve dinleyicinin ilk fark ettiği şey kişinin çalışıdır. Bu yüzden ton ilk dikkatimizi çeken konu olmalıdır. William Primrose, tonun tamamen kişisel bir şey ve müzikteki büyülü ve büyük şeylerden biri olduğunu bize hatırlatır.

“Bir öğrenci fiziksel olarak enstrümanın kontrolüne sahip olduğunda, ton üretimi yapılabilir. Gerçek viyola sesine temiz bir şekilde ulaşmak için, bir çok sanatçının kayıtlarını dinleyip, canlı dinletileri dikkatle izleyip sese kulak vermek gerekir.” (Juliet, 2000, s.58)

“Öğrencilere fiziksel teknikteki farklılıkları anlamalarında yardımcı olmanın yanı sıra, öğretmen aynı zamanda onlara iyi bir ses ve artikülasyon (sesletim) geliştirmelerinde yardımcı olmalıdır. Bütün yaylı çalgılarda, iyi ton (ses) üretimi, yay hızı, basıncı ve ses veren nokta arasındaki iyi dengelenmiş bir ilişkiye bağlıdır. Viyola, sadece bu üç faktörün daha hassas bir dengesini ister.” (Wallace, 1993, Volume:43)

“Viyola bir keman değildir ve eğer onu çalanlar onunla kemanmış gibi keman müziği çalmaya çalışmazlarsa, enstrüman kendisi gibi ses verecektir.” (Hill, 1954, Volume IV)

“Öğrencilerin tutarlı bir ses üretimi geliştirmeleri için başlangıç olarak viyolanın ton üretimi normal hale gelinceye kadar yay hızını ve yükünü azaltmaları onlar için en iyisidir. Bu basamakta, öğrenciler yayın dağılımı konusunda yüksek bir bilince sahip olmalı, uzun ve sürdürülen seslere büyük miktarda zaman ayırmalıdır. Bütün bu koşullar sağlandıktan sonra, öğrenciler hız, basınç ve ses veren nokta kabiliyetlerini genişletmeye başlayabilirler. (Alıştırımlar İvan

Galamian'ın “Keman Çalmanın ve Öğretmenin İlkeleri” kitabının 61 ve 62. Sayfalarında ses veren nokta başlığı altında listelenmiştir ve bu bağlamda faydalıdır.)

Basınç konusunda ise, yaygın olan viyolanın kemandan daha fazla bir basınçla çalınması savından kaçınılmalıdır. Daha kalın teller yay kolunda birazcık daha fazla dirence gereksinim duyarken, bu noktadaki aşırı önem, genellikle gereksiz gerginlik ve boğuk bir sese sebep olur. Öğrencilerin ilgisini yay hızı ve kullanımına çevirmek genelde daha etkilidir. Eğer öğretmen fiziksel tekniği uygun bir şekilde öğretebilirse, öğrenci genellikle birazcık yardımla veya yardım almadan uygun basıncı sağlamayı başaracaktır. Yay her zaman telde döndürülmeli, bastırılmamalıdır, baskı yapılmamalıdır.

Sesletime gelince, viyola, martele ve stakato gibi yay vuruşlarında daha hızlı (çabuk) hareketler gerektirir. Genel olarak yay vuruşları daha çok “telin üzerinde” olacak ve böylelikle notalar net açık bir şekilde, zengin ve derin bir şekilde ses verecektir. Öğretmenler, kılın telden ayrılmadan sopanın şiddetli bir biçimde sıçradığı temiz, iyi bir spikato üretmenin bile mümkün olduğunu göstermelidirler. Sesleri çabucak serbest bırakarak ve vuruşları mümkün olduğunca telin üzerinde tutarak, öğrenciler temiz bir sesletime çabuk bir şekilde ulaşacaklardır. Başlangıçta yay hızını ve sarfiyatını azaltarak ve hızlı hareketleri vurgulamak öğrencilere temiz bir artikülasyon (sesletim) ve mükemmel bir ses elde etmelerinde yardımcı olabilir.“ (Wallace, 1993, Volume:43)

Sol Kolun Döner hareketi ve El yapısı:

“Sol kol için dirsek pozisyonundaki değişimler viyolada kemandakinden daha belirgindir. Hem sol elin rahatlığı hem doğru sesin bulunmasında (entonasyonda) bir etkisi olabilir. Viyolanın tuşesinin genişliğinden dolayı sol kol, do telinden daha ince tellere doğru geçiyorken sağdan sola daha çok sallanmalıdır. Daha büyük bir sağdan sola sallanış, çalgının daha kolay çalınmasını sağlar.

Viyolanın telinin daha uzun oluşu, daha iyi bir ton üretmek için kemana göre daha açık ve geniş el yapısını zorunlu kılar. Sol el yapısının bazı mükemmel fotoğrafları ve özellikle, normal ve geniş parmak boşlukları arasındaki farklılıklar için Barret'in “Viola” adlı kitabına danışılabilir. Sol el yapısını sabitleştirmek için, öğrencilerin oktavlardaki ölçülerde pratik yapmasını yada Schradieck, Dancla veya Sevcik'in oktav alıştırma çalışmalarını, çalışmalarını sağlamak gerekir. Buna ek olarak, ‘Schradieck Volume 1’ Re teli üzerindeki 1 . ve 2. Egzersizleri bütün tellerde uygulanabilir. ‘Kreutzer No: 24 ve 25 etütleri’ müziksel bir dekor ve oktav ve de el yapısı çalışması için ileri bir yaklaşım sağlar. “ (Juliet, 2000, s.57)

Vibrato:

“Viyolasal bir vibrato üretimi, yeni viyoliste bir başka mücadele sunar. Öğrencilerin çoğu, kesin hatalar yapacaklardır. Ya çok hızlı ve dar veya yavaş ve geniş bir vibrato üreteceklerdir. Çoğu yeni viyoliste başlangıçta dar, yüzeysel ve

hızlı bir vibrato üretir. Bu sorun genellikle daha çok parmakların etli kısımlarını merkeze almakla ve dirseğin sola doğru daha fazla sallanması ve dinlendirilmesine izin verilerek çözülebilir (daha azı parmak uçlarına yerleştirerek). Parmak ucu eklemleri serbest olmalı ve dikey ve yatay gidiş gelişlerde en dıştaki eklemler, pasif olarak açılıp kapanmalıdır. Pasif parmak ucu açılıp kapanışları, enstrüman olmadan basit bir alıştırmayla geliştirilebilir. Öğrenci, herhangi bir sol el parmağı ve baş parmakla daire çizer (oluşturur), parmak ucu eklemi ritmik olarak kasılıp gevşetilir (eğilip-bükülür).”(Wallace,1993,Volume:43)

Aslında, bir viyolista, vibratoyu kolun çeşitli bölümlerine yerleştirir, tıpkı bir şarkıcının sesini kafa ve göğsünün çeşitli bölümlerine yerleştirdiği gibi.

Do Anahtarı ve Akıcı Okuma:

Do anahtarı başlangıçta yeni viyolista zorlayan en can sıkıcı konulardan biridir. Hatta ilerlemiş seviyedeki istisnai okuma kabiliyeti olan bir müzisyenin bile alto anahtarındaki en basit parçayı okuma gücü kırılabilir.

Do anahtarının öğrenilmesinin önde gelen yöntemleri, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre ayarlanmalıdır. Göz-el koordinasyonu çabuk sağlayan öğrenciler nota okumak için çok fazla enerji harcamaya ihtiyaç duymazlar. Diğer yandan, anahtara dikkatli ve tam bir biçimde yaklaşırlarsa, öğrenciler okuma hızlarını artırıp, deşifre yapabilirler. Bütün öğrenciler için akıcı okuma, gözler, çalgı, tam bir alto anahtarı bilgisi, tam bir deneyim ve parmaklar arasındaki güçlü ilişki sonucu elde edilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Viyola ve keman tekniklerini birbirinden ayıran bir çok faktör vardır. Her iki çalgı büyük ölçüde benzerlik göstermelerine karşın hassas ve ince farklılıklara sahiptir. Kemandan viyolaya geçişte benzerliklerden ziyade farklılıklar üzerinde durmak gerektiği, viyola çalmaya başlamadan önce ısınma hareketlerinin son derece önemli olduğu ve viyolaya kemanmış gibi yaklaşmanın viyoladan elde edilecek sesi olumsuz yönde etkilediği anlaşılmıştır.

Kemandan viyolaya geçiş yapıyorken dikkati korumak ve detayları atlamamak ve olumlu sonuçlar için çabalyorken egzersiz sabrını korumak gerekmektedir. Bazen, kemandan çello ya da basa geçmek daha kolay olabilir çünkü teknikleri arasında keman ve viyola arasındaki gibi ince farklılıklar yoktur. İnce farkların üstesinden gelmek disiplin gerektirir.

Öğrencinin, kemandaki rahatlığa oranla viyolada beyinsel faaliyetlerinin hızında kesin bir azalma olur. Bu fiziksel değil, beyinsel bir geri çekilmedir. Çünkü keman çok tanıdık, tonda ve entonasyonda kesin bir doğruluk sağlayan yetenekler ikincil bir doğaya sahiptir. Eğer bir öğrenci, elinde bir viyolayla keman üzerindeki bu ikincil doğaya özgü şeyleri yapmak zorunda kalırsa, viyola

çalmanın böyle yönlerinde yoğunluk azalması yaşar. Son amaç bu değişiklikleri daha otomatik hale getirmektir. Beyinsel faaliyetlerin yavaşlaması, öyleyse, başka bir enstrümanda bu yeteneksel olayların nasıl gelişmesi gerektiğini keşfetmek için gereklidir.

Viyola derslerine giren viyola ve keman eğitimcileri , eğitim süreçlerinde viyola ve keman arasındaki tekniksel farklılıkları duyarlı bir yaklaşımla göz önünde bulundurmalı, öğrencilerin viyolaya kemanmış gibi yaklaşmalarını önlemelidir.

KAYNAKÇA

DALTON, David, “Playing the Viola: Conversations with William Primrose”, Oxford University Press, 1988.

GALAMIAN, Ivan. “Principles of Violin Playing & Teaching” Prentice. Hall, Inc. Englewood Cliffs, New Jersey, 1962.

HİLL, Frank. “A Viola Is A Viola?” American String Teacher Volume IV, No:2, Spring, 1954.

JULIET, White-Smith. “From Violin to Viola Making the Switch a Success”, American String Teacher, February, 2000.

VARIŞ, Yakup Alper. “Viyola ve Kemanın Benzer ve Farklı Özelliklerinin Fiziki ve Teknik Kullanım Açısından İncelenmesi ve Bu Özelliklerin Ortaya Çıkardığı İlişkilerin Viyola Eğitime Yansıması”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2002.

WALLACE, David. “Viola Forum: From Violin to Viola; Effecting a Smooth Transition”, American String Teacher No:43, Summer, 1993